

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

© Министерство на правосъдието на Република България, mjs.bg. Разрешението за повторно публикуване на този неофициален превод е предоставено единствено за целите на включването му в базата данни HUDOC на ЕСПЧ.

© Ministry of Justice of the Republic of Bulgaria, mjs.bg. Permission to re-publish this non-official translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

ПЕТО ОТДЕЛЕНИЕ

ДЕЛО СТОЙНЕ ХРИСТОВ с/у БЪЛГАРИЯ (II)

(Жалба № 36244/02)

РЕШЕНИЕ

СТРАСБУРГ

16 октомври 2008 г.

ВЛЯЗЛО В СИЛА НА

16/01/2009г.

Настоящото решение може да претърпи корекции по формата.

По делото Стойне Христов с/у България –(II),

Европейският съд по правата на човека (Пето отделение) в състав от :

Пеер Лоренцен, *председател*,
Райт Марусте,
Карел Юнгвирт,
Ренате Йегер,
Марк Вилигер,
Изабел Берро-Лефевр,
Здравка Калайджиева, *съдии*,
и Клаудия Вестердик, *секретар на отделението*,
След обсъждане на заседание на състава на 25 септември 2008 г.,
Постанови следното Решение, прието на същата дата :

ПО ОТНОШЕНИЕ НА ПРОЦЕДУРАТА

1. Процедурата е образувана по жалба (№ 36244/02), отправена срещу Република България с която българският гражданин г-н Стойне Зиновиев Христов („жалбоподателят”) е сезирал Съда на 19 септември 2002 г. на основание член 34 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи („Конвенцията”).

2. Жалбоподателят се представлява от адвокати С.Х. Стефанова и М. Екимджиев, от Пловдивската адвокатска колегия. Българското правителство („Правителството”) се представлява от своя агент, г-жа М. Коцева, от Министерството на правосъдието.

3. На 4 декември 2006 г. Съдът е постановил, че жалбата е частично недопустима и решава да съобщи жалбата на основание на член 6 § 1 от Конвенцията относно продължителността на наказателното производство, започнато през 1996 г., както и тази, основаваща се на член 8 от Конвенцията относно факта, че жалбоподателят, който е бил непушач, е трябвало да дели килията си с пушачи. Съгласно член 29 § 3 от Конвенцията, Съдът също е решил, че ще бъдат разгледани едновременно въпросите по допустимостта и съществуването на делото.

ФАКТИЧЕСКА ОБСТАНОВКА

4. Жалбоподателят е роден през 1945 г. и живее в София.

I. НАКАЗАТЕЛНОТО ПРЕСЛЕДВАНЕ ПРЕДПРИЕТО СРЕЩУ ЖАЛБОПОДАТЕЛЯ

5. На 1 февруари 1996 г. Софийската следствена служба е започнала наказателно преследване срещу жалбоподателя за застрахователна измама. На 13 юни 1996 г. жалбоподателят е бил обвинен в опит за застрахователна измама: обвинен е, че е декларирал пред застрахователната си компания кражбата на лекия си автомобил, за да получи обезщетение, въпреки, че бил продал въпросното превозно средство на трето лице.

6. На етапа на предварителното производство, отговорните органи са разпитали няколко свидетели и са назначили няколко различни по вид експертизи. Делото било върнато на два пъти от Софийска градска прокуратура, на 29 август 1996 г. и на 14 януари 1997 г., на следствената служба за извършване на допълнителни следствени действия.

7. На 17 юни 1998 г. обвинителният акт бил изготвен и жалбоподателят бил изправен пред Софийски градски съд.

8. С присъда от 30 март 1999 г. съдът признава жалбоподателя виновен за опит за застрахователна измама и го осъжда на дванадесет години лишаване от свобода. На 16 април 1999 г. заинтересованият обжалва.

9. С решение от 16 декември 1999 г. Софийският апелативен съд отменя атакуваното постановление поради различни процесуални нарушения на етапа на предварителното разследване. Съдът установява по-специално, че експертизата на документа, с който жалбоподателят е декларирал кражбата на колата си не е била извършена на оригинала, а на фотокопие. Делото било върнато в Софийска следствена служба, за да бъдат отстранени констатираните пропуски.

10. На 30 ноември 2000 г. следователят, отговарящ за разследването, е предложил повторно предаване на съд на жалбоподателя. Изготвен бил нов обвинителен акт и делото било предадено на Софийски градски съд на 15 януари 2001 г.

11. Софийски градски съд е провел седемнадесет съдебни заседания по делото. Заседанията от 26 април 2001 г., от 31 октомври 2001 г. и от 30 април 2003 г. били отложени поради отсъствието на представителя на жалбоподателя, а заседанието от 27 март 2002 г. било отложено, тъй като служебният адвокат на жалбоподателя се оттеглил от делото. Заседанието от 24 септември 2002 г. било отложено, за да позволи на новия защитник на жалбоподателя, определен едва в деня, предхождащ заседанието, да се запознае с доказателствата по делото.

12. Заседанията от 27 септември 2004 г. и от 22 март 2006 г. били отложени поради отсъствието на един от съдебните заседатели. Още

две заседания били отложени, за да позволят на застрахователната компания да представи оригиналите на определени документи.

13. С присъда от 21 юни 2006 г., Софийски градски съд оправдава жалбоподателя. Прокуратурата протестира присъдата.

14. Към датата на последните сведения, получени в Съда, на 27 юни 2007 г. делото е било висящо пред Софийски апелативен съд.

II. ЗАДЪРЖАНЕ НА ЖАЛБОПОДАТЕЛЯ В ОБЩА КИЛИЯ С ПУШАЧИ

15. Според доклад на директора на Софийския затвор, представен от Правителството, жалбоподателят е бил настанен в Софийския затвор на 1 юни 1995 г., за да излежи присъда от петнадесет години лишаване от свобода за присвояване с измама. Изпълнението на присъдата е било спряно между 13 септември 2000 г. и 13 март 2001 г., за да позволи на заинтересования да се подложи на медицинско лечение извън болницата.

16. По неговите думи, жалбоподателя е бил задържан в килия с пушачи между 1 юни 1995 г. и 1 март 2005 г. Според представените от Правителството документи, на 6 ноември 2001 г., жалбоподателят, разпределен в дванадесети отряд, е поискал от директора на завода да бъде прехвърлен в друга килия с непушачи от трети отряд. Искането му било писмено одобрено от компетентните административни ръководители на затвора.

17. На 17 януари 2002 г., жалбоподателят поискал от директора на затвора да бъде преместен в трети отряд, тъй като килията за непушачи, в която се е намирал в този момент, била предназначена за този отряд. Искането му е било уважено от отговорниците за двата отряда. Трето одобрение и резолюция „ДА“ придружено с подписи фигурира и върху копие от този документ.

18. Според доклада на директора на Софийския затвор, представен от Правителството, заинтересованият по свое искане е бил преместен отново в дванадесети отряд и след това отново в трети отряд. Докладът не посочва датите на тези премествания и не уточнява дали жалбоподателят е бил прехвърлен в друга килия.

19. На 1 март 2005 г. жалбоподателят бил прехвърлен в затворническото общежитие в Казичене. Там той пребивавал в килия за непушачи до датата на освобождаването си на 27 април 2006 г.

ПРАВНА ОБСТАНОВКА

I. ОТНОСНО ПРЕТЕНДИРАНОТО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 6 § 1 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

20. Жалбоподателят твърди, че продължителността на наказателното производство срещу него е прекомерна. Той се позовава на член 6 § 1 от Конвенцията, гласящ следното в приложимата в конкретния случай част:

« Всяко лице, при решаването на правен спор относно неговите граждански права и задължения или основателността на каквото и да е наказателно обвинение срещу него, има право на справедливо и публично гледане на неговото дело в разумен срок от независим и безпристрастен съд, създаден в съответствие със закона. »

A. Относно допустимостта

21. Правителството, като подчертава, че жалбоподателят е можел да внесе иск за обезщетение на вреди, като по този начин ангажира отговорността на държавата, предлага това оплакване да бъде отхвърлено, поради неизчерпване на вътрешните възможности за обжалване.

22. Жалбоподателят се противопоставя на тази теза и подчертава, че въпросното гражданско дело не представлява ефективно вътрешноправно средство в случай на прекомерна продължителност на наказателното производство.

23. Съдът подчертава, че вече е установил във връзка с други дела срещу България, липсата във вътрешното право на компенсаторни възможности за обжалване, които да обезщетят прекомерната продължителност на наказателното производство (виж, сред други, *Сиджимов с/у България*, № 55057/00, § 42, 27 януари 2005 г.). Той отбелязва, че Правителството не е представило аргументи, които биха довели Съда до различно заключение в конкретния случай. С оглед на това, той отхвърля повдигнатото изключение за неизчерпване на вътрешните възможности за обжалване повдигнати от Правителството.

24. Съдът констатира, че настоящата жалба не е явно необоснована по смисъла на член 35 § 3 от Конвенцията. Той установи, освен това, че не вижда никакъв друг мотив за недопустимост. С оглед на това тя следва да се приеме за допустима.

Б. По същество

1. Становище на страните

25. Правителството счита, че продължителността на наказателното производство по случая не е била прекомерна. То изтъква сложността на делото и заявява, че отсъствието на защитниците на жалбоподателя на няколко заседания е била причина за отлагането на същите. То поддържа, освен това, че разглеждането на множеството искания за освобождаване, подадени от жалбоподателя, също е станало причина за известно забавяне в наказателното производство.

26. Жалбоподателят поддържа, че делото не е било от особена сложност. Той отбелязва, също така, че то е било препратено на няколко пъти на органите на предварителното разследване поради процесуални пропуски. Той подчертава, най-накрая, че интервалите между различните заседания са били особено продължителни.

2. Относно периода който следва да се вземе предвид

27. Съдът отбелязва, че срещу жалбоподателя е започнато разследване, на 13 юни 1996 г., за опит за застрахователна измама (параграф 5 по-горе). При липсата на данни, които да позволяват да се установи, че е бил в течение, че такова наказателно преследване е било започнато срещу него преди датата на повдигането на обвинение срещу него, Съдът счита че тази дата следва да бъде взета предвид като начало на засегнатият период.

28. Той подчертава, след това, че на 27 юни 2007 г. делото все още е било висящо пред апелативния съд (параграф 14 по-горе) и, че към тази дата процедурата вече е продължавала над единадесет години.

3. Относно разумния характер на продължителността на процедурата

29. Съдът припомня, че разумният характер на продължителността на процедурата се преценява според обстоятелствата по делото и според критериите въведени от съдебната практика на Съда, по-специално сложността на делото, поведението на жалбоподателя и това на отговорните власти (виж, сред множество други, *Pélissier и Sassi c/у Франция* [GC], № 25444/94, § 67, ЕСПЧ 1999-II).

30. С оглед на доказателствата по делото, Съдът констатира, че делото не е било от особена сложност. Отнася се за обвинение в опит за застрахователна измама въз основа на декларация с невярно съдържание от страна на заинтересования (параграф 5 по-горе). Въпреки, че действително, за установяването на фактите са били необходими няколко експертизи и разпит на няколко свидетели (виж параграф 6 по-горе), този факт сам по себе си не би следвало да направи от въпросното дело сложно дело.

31. Съдът констатира след това, че поведението на страната жалбоподател е в основата на забавяне на процедурата от около година и три месеца: три заседания пред Софийски градски съд са били отложени, поради отсъствието на защитника на жалбоподателя и още едно заседание е било отложено, тъй като служебният защитник на жалбоподателя се е оттеглил от делото (параграф 11 по-горе).

32. Съдът не може да се съгласи със становището на Правителството, състоящо се в това, че множеството искания за освобождаване на жалбоподателя са забавили процедурата. Той държи да подчертае, че е в тежест на властите е да предприемат мерки, за да съвместят изискването за бързина на наказателното производство и упражняването от заинтересования на правото му да оспори законността на задържането си (*Илийков с/у България*, № 33977/96, § 115, 26 юли 2001 г.).

33. Съдът констатира, че най-значителното забавяне на процедурата е причинено от връщането на делото на предварителното разследване. Той отбелязва, че между 29 август 1996 г. и 3 декември 1997 г. делото е било препратено на три пъти на следствената служба поради процесуални нарушения от страна на същата (параграф 6 по-горе). А тези връщания не са довели до отстраняването на най-значителните пропуски, тъй като делото е било препратено отново на следствения орган на 16 декември 1999 г. (параграф 9 по-горе), или три години и десет месеца след началото на наказателното преследване и три години и шест месеца след повдигането на обвинение срещу жалбоподателя. Съдът счита, че това закъснение е могло да бъде избегнато, ако органите на предварителното разследване или първоинстанционният съд бяха установили тези пропуски и ги бяха отстранили на по-ранен етап от процедурата. Той счита, освен това, че вътрешните власти са могли да отстранят нарушенията в случая, без да препратят делото на предварителното разследване.

34. Съдът отбелязва, след това, че две заседания пред Софийски градски съд са били отложени поради отсъствието на един от съдебните заседатели (параграф 12 по-горе), което е причинило допълнително закъснение от седем месеца. От това следва, че държавните органи са причинили общо забавяне на процедурата от над четири години.

35. В заключение, Съдът счита, че забавянето в наказателното производство в случая се дължи основно на органите на предварителното разследване и вътрешните съдилища, и, че продължителността на процедурата е прекомерна и не отговаря на изискването за „разумен срок“.

36. С оглед на това, налице е нарушение на член 6 § 1 от Конвенцията.

II. ОТНОСНО ПРЕТЕНДИРАНОТО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 8 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

37. С писмо на Съда от 1 юли 2004 г. жалбоподателят, който е непушач, се оплаква от факта, че е трябвало да дели килия със затворници пушачи по време на цялата продължителност на задържането си в Софийския затвор. С писмо от 5 юли 2007 г., той уточнява, че засегнатият период се простира между 1 юни 1995 г. и 1 март 2005 г. Той се позовава на член 3 от Конвенцията. Съдът счита, че тази жалба следва да бъде разгледана от гледна точка на член 8 от Конвенцията, който гласи следното в приложимата си част :

« 1. Всеки има право на неприкосновеност на личния и семейния си живот (...)

2. Намесата на държавните власти в упражняването на това право е недопустима, освен в случаите предвидени в закона и необходими в едно демократично общество в интерес на националната и обществената сигурност или на икономическото благосъстояние на страната, за предотвратяване на безредици или престъпления, за защита на здравето и морала или на правата и свободите на другите. »

38. Правителството възразява, че затворническите власти са уважили молбите на заинтересования, които са имали за предмет поставянето му в килия с непушачи, веднага щом са ги получили. То представя, в подкрепа на твърденията си, две копия от молби в този смисъл и заявява, че са били приети от администрацията на Софийския затвор. То добавя, че жалбоподателят е имал възможността да работи извън килията си и, че не е бил изложен на дима от цигарите на останалите задържани.

39. Жалбоподателят заявява, че е бил поставен в килия с непушачи едва след прехвърлянето му в затворническото общежитие в Казичене на 1 март 2005 г. Според него, документите, представени от Правителството, не доказват, че той действително е бил преместен в килия с непушачи. Поддържа, че е направил и други искания, които не са били приети, но за които представя копия.

40. Подчертавайки вредното влияние на пасивното тютюнопушене за здравето, жалбоподателят изтъква, че държавата не е спазила задължението си да спазва собственото си законодателство, тъй като Законът за здравето от 2005 г. налага забрана за пушене на публични места и, че тази забрана се прилага и по отношение на местата за лишаване от свобода.

41. Съдът отбелязва, че жалбоподателя непушач се оплаква от факта, че е трябвало да дели килия със затворници пушачи от 1 юни 1995г. до 1 март 2005 г. Жалбата му се свежда до заявлението, че затворническите власти не са предприели необходимите мерки, за да го защитят от вредните ефекти на пасивното тютюнопушене.

42. Съдът вече е имал възможността да установи липсата на единни мерки в държавите-членки по отношение на приложимото законодателство срещу тютюнопушенето и защитата от пасивното тютюнопушене в местата за лишаване от свобода. По делото *Aparicio Benito с/у Испания* ((дек.), № 36150/03, на 3 ноември 2006 г.), той е установил, че в различните държави членки положения в които затворници пушачи и не пушачи са били принудени да делят една и съща килия са съществували успоредно с такива, при които двете групи са били разделени в отделни килии. Освен това, той е установил, че някои от Високодоговарящите страни са разграничили площта в общите части, където е било разрешено пушенето и, че в други държави не са били посочени никакви разграничение за пушачите в местата за лишаване от свобода (*ibidem*).

43. В настоящото дело Съдът не счита, че следва да се произнася по това дали член 8 от Конвенцията задължава държавата да осигури на затворниците непушачи да бъдат задържани отделно от затворниците пушачи, тъй като, при всички случаи, българските власти са предприели мерки за удовлетворяване на молбите на жалбоподателя.

44. Освен това, той счита, че твърденията на жалбоподателя, според които е бил задържан за цялата продължителност на процесния период в обща килия с пушачи, не са доказани. Той констатира, че в молбата си от 17 януари 2002 г., адресирана до директора на Софийския затвор, той излага, че към този момент вече е бил настанен в килия с непушачи вследствие на предходна негова молба (параграфи 16 и 17 по-горе). Жалбоподателят не представя аргументи, които да поставят под съмнение тази констатация.

45. Жалбоподателят заявява също така, че е продължавал да дели обща килия с пушачи за цялата продължителност на задържането си, че е депозирал няколко молби да бъде преместен в килия на непушачи през целият този период и, че нито една от тях не е била уважена. Съдът отбелязва, че жалбоподателя не представя никакъв аргумент в подкрепа на тези изявления и, че не е оспорил документите, представени от Правителството.

46. С оглед на това, дори да се предположи, че останалите критерии за допустимост на това оплакване са били спазени, Съдът счита, че тази част от жалбата е явно неоснователна. С оглед на това, това оплакване е недопустимо и следва да бъде отхвърлено в приложение на член 35 §§ 3 и 4 от Конвенцията.

III. ОТНОСНО ПРИЛОЖЕНИЕТО НА ЧЛЕН 41 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

47. Съгласно разпоредбата на член 41 от Конвенцията,

« Ако Съдът установи, че е имало нарушение на Конвенцията или на Протоколите към нея и ако вътрешното право на съответната Високодоговаряща страна допуска само частично обезщетение, Съдът, ако е необходимо, постановява предоставянето на справедливо обезщетение на потърпевщата страна. »

A. Вреди

48. Жалбоподателя претендира 50 000 евро (EUR) за неимуществени вреди.

49. Правителството не представя становище по този въпрос.

50. Съдът счита, че жалбоподателят е претърпял известни неимуществени вреди поради прекомерната продължителност на наказателното производство, водено срещу него. Произнасяйки се по справедливост, той му присъжда сумата от 4 000 евро за неимуществени вреди.

Б. Разноски и разходи

51. Жалбоподателя претендира и 4 620 EUR за разноски за адвокат и 130 EUR за пощенски разходи. В подкрепа на исканията си, той представя договор между него и процесуалните му представители и разчет за разходите и хонорарите на адвокатите. Иска присъдената сума по тази точка да бъде директно изплатена по сметка на представителите му.

52. Правителството не представя становище по този въпрос.

53. Според съдебната практика на Съда, жалбоподателят може да получи възстановяване на разходите си само доколкото са действително установени, необходими и в разумен размер. Съдът установява, че жалбоподателят е ползвал от Съвета на Европа сумата от 850 EUR като съдебна помощ и че една от жалбите му е отхвърлена като недопустима. С оглед на представените на неговото внимание доказателства и горепосочените критерии, както и с оглед недопустимостта на едно от оплакванията на жалбоподателя (параграф 46 по-горе), Съдът счита, че сумата, предоставена като помощ на жалбоподателя е била достатъчна, за да покрие разходите му и отхвърля тази претенция.

В. Лихва за забава

54. Съдът счита за уместно лихвата за забава да се изчислява на основата на пределната ставка по заеми на Европейската централна банка, към която се добавят три процентни пункта.

ПО ТЕЗИ СЪОБРАЖЕНИЯ, СЪДЪТ ЕДИНОДУШНО

1. *Обявява* жалбата за допустима по отношение на оплакването, основано на член 6 § 1 и недопустима в останалата част;
2. *Приема*, че е налице нарушение на член 6 § 1 от Конвенцията ;
3. *Приема*,
 - а) че държавата-ответник следва да изплати на сестрата на жалбоподателя в срок от три месеца от влизането в сила на решението, съгласно член 44 § 2 от Конвенцията сумата от 4 000 EUR за неимуществени вреди, както и всички суми, дължими като данъци и такси, като легова равностойност по курса, приложим в деня на плащането;
 - б) че от изтичането на горепосочения срок до изплащането на определените суми, върху тях ще се начислява проста лихва, равна на пределната ставка по заеми на Европейската централна банка, приложима през този срок, увеличена с три процента.
4. *Отхвърля* искането за справедливо обезщетение в останалата част.

Изготвено на френски език и съобщено писмено на 16 октомври 2008 г. съгласно член 77 §§ 2 и 3 от Правилника на Съда.

Клаудия Вестердик
Секретар

Пеер Лоренцен
Председател